

подібну нерівність починає підкреслювати сам вчитель, не об'єктивно ставлячись до мало або багато забезпечених.

Потрібно зазначити, що, на жаль, феномен конфлікту між підлітками в шкільному колективі вивчено недостатньо, тому відсутнє цілісне розуміння виникнення, розвитку й розв'язання подібних конфліктів. Вчителі не мають чітких вказівок щодо запобігання та подолання конфліктних ситуацій. У зв'язку з різними резонансними ситуаціями, які виникають за участю підлітків, до цього віку та його проблематики привертається все більше й більше уваги, а отже й до проблеми конфліктів у цій віковій групі також. Не допустити виникнення конфліктів між підлітками майже неможливо, а ось пом'якшити чи мирно врегулювати імовірність є. Важливу роль в запобіганні конфліктів відіграє дисципліна, як і вдома, так і в шкільних стінах. Також, вагомо впливає на конфліктну поведінку школярів особистість вчителя, тобто, стиль взаємодії вчителя з учнями стає прикладом для наслідування і реалізується у спілкуванні між самими однолітками. Також, вчитель повинен втручатися у помічені конфліктні ситуації й врегульовувати їх. Не останнє місце займають профілактичні бесіди та організування позакласної суспільної діяльності, яка дозволить підліткам не тільки знайти спільну мову, а й відкрити для себе щось нове та цікаве, й розвинути інші навички.

Література:

1. Анцупов А.Я Профілактика конфліктов в школьном коллективе / А.Я. Анцупов. – М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 207С. – (Библиотека школьного психолога).

ДОБРОВОЛЬСЬКА К.В., PhD-студентка НаУКМА (Київ)

ОПЕРАЦІОНАЛІЗОВАНА ПСИХОДИНАМІЧНА ДІАГНОСТИКА КОНФЛІКТУ ОСОБИСТОСТІ З ЗАЛЕЖНОЮ ПОВЕДІНКОЮ (ОПД-2)

У роботі з залежною поведінкою особистості терапевту важливо мати інструменти або методики, за допомогою яких він може діагностувати, планувати терапію та досліджувати зміни, які вона використовує у роботі з особистістю. Одним з таких інструментів є Керівництво для Діагностики та планування терапії «Операціоналізована Психодинамічна Діагностика ОПД. Це керівництво було розроблене у 1992 році групою психоаналітиків, психосоматично орієнтованих терапевтів і психіатрів Німеччини, які об'єдналися для розробки інструментарію для терапевтів з метою навчання і клінічного застосування. Через 10 років використання і дослідження було розроблене керівництво ОПД-2, що розвинулось від чисто діагностичного інструменту до інструменту планування терапії і виміру змін. Дане керівництво пропонує використовувати 5 осей, пов'язаних між собою:

1. Досвід захворювання і передумови до лікування;
2. Міжособистісні стосунки;
3. Конфлікти;
4. Структура особистості;

5. Психічні і психосоматичні розлади.

Загальне значення конфліктів (від латинського: зіткнення) вказує на конкуренцію різнополюсних позицій всередині однієї людини (внутрішня боротьба мотивів, бажань, цінностей і ідей), або між людьми. Для діагностики конфлікту є важливими і анамнестичні ситуації, які можуть бути реактивовані, і актуальна ситуація. Пізніше конфліктна динаміка стає міжособистісною і інтрапсихічною (перенос-контрперенос), наближується до рівня досвіду, визначає поведінку і, залежно від конфліктної теми, проявляється через окремий провідний афект.

В ОПД-2 визначають 7 основних конфліктів, які можуть проявлятися від пасивної, через змішану – до активної форми.

1. Індивідуація – залежність. Розподілення відношення до прив'язаності у стосунках з іншими між полюсами від близьких і симбіотичних стосунків (залежність) до сформованої незалежності і помітної дистанції (сильна індивідуація). Цей конфлікт заключає в собі активацію досвіду, який шукає або уникає близькості і утворює, або не утворює стосунків турботи. У пасивній формі людина прагне встановити дуже близькі і безпечні стосунки практично за будь-яку ціну. Активна форма характерна намаганням побудувати перебільшену емоційну незалежність від стосунків.

2. Підпорядкування – контроль. Центральний мотив поведінки людини – домінування над іншими, або підкорення іншим. У пасивній формі переживання підпорядкування може відчуватися як ущербність і сором. У активній формі людина прагне домінувати, постійно намагається досягти контролю над іншими і над ситуацією. За будь-яких обставин намагається позбутися страху бути контрольованим. Втрата влади переживається як загроза. Потреба відчувати і демонструвати владу над іншими.

3. Потреба в турботі – самодостатність. Стосується отримання уваги і турботи, або надавати увагу і турботу, і навпаки, у відсутності потреби у турботі у будь-якій формі. Людина в цілому здатна будувати стосунки, утворювати прив'язаності, але те, як ці стосунки формуються відповідає специфічному бажанню задоволення турботи, або захисту від неї. У пасивній формі цей конфлікт проявляється у бажанні вимагати турботу шляхом шантажу, безпорадності або контролю. У активній формі поведінка може бути описана як альтруїстична, невимоглива.

4. Конфлікт самооцінки. Більш ніж інші конфлікти, присутній у багатьох людей: кожній людині властиво бажати задовільну самооцінку і почуття власної гідності. Конфлікт звернутий до власної оцінки, а не оцінки об'єкту. У пасивній формі людина переживає критичний провал у почутті власної гідності (я – ніщо), можливим є маніфест самоприниження, яке слугує несвідомому укріпленню свого «я». У активній формі переважає посилена самовпевненість як намагання справитися із страхом або кризою самооцінки.

5. Конфлікт вини. Як правило, виникає при усвідомленні протилежності особистих і соціальних тенденцій. Пошук вини у собі або у інших. У пасивній формі – вина накладається на себе. Люди завжди готові виправдати інших і

звинуватити себе. Вони показують покірне, адаптивне і самозречене ставлення. Їх вина часто компенсується визначеною ними самими мірою покарання, або прийняттям добровільно соціального покарання чи обмеження. У активній формі почуття провини заперечується і передається іншим.

6. Едипальний конфлікт. Потреба звертати на себе увагу і визнання, прагнення демонструвати себе іншим, бути оціненим іншими і формувати ніжно-еротичний контакт, що забезпечує задоволення. У пасивній формі проявляється у людині, якщо вона не демонструє свою статеву належність, ніби приховує її: тримаються позаду, поступаються, подавляють свою привабливість, бажання конкуренції, демонструють страх до життя із специфічними для статі особливостями; проте інтерес до цих тем є, що проявляється у помилках (обмовках), у певній поведінці, засудженні інших. Активна форма проявляється у недоречному еротизмі, провокативній поведінці, за допомогою яких людина намагається бути у центрі уваги.

7. Конфлікт ідентичності. Під «Я» ми розуміємо повноту і диференціацію образів себе. Конфлікти виникають від протиріч у само презентаціях, пов'язаних з почуттям небезпеки і незадоволення. У пасивній формі проявляються у хронічному переживанні недостатності ідентичності «хто я насправді?», «до чого я належу?». Повна відсутність ідентичності, розчинення у певній суспільній групі. У активній формі проявляється у постійних спробах перебороти нестачу базової ідентичності шляхом компенсації – складання фантастичної сімейної саги, генеалогії, або запозичення ідентичностей, а також, неординарна професійна або інша ідентичність.

Слід зазначити, що конфлікти є не єдиним чинником, що впливає на діагностику та планування терапії у роботі з залежною поведінкою особистості. Відповідно ОПД-2, іншими чинниками є досвід захворювання, перебіг міжособистісних стосунків людини, її структурні особистості та стан психічного і психосоматичного здоров'я. Залежна поведінка може бути як спричиненою названими факторами, так і бути їх наслідком. Діагностика та планування терапії за ОПД-2 покликана надати можливість максимально всебічно дослідити причинно-наслідкові зв'язки залежної поведінки та розробити програму роботи з нею, беручи до уваги індивідуальні особливості конкретної людини.

ЖАРУК І. В., здобувач кафедри психології та педагогіки, НаУКМА (Київ)

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ-КОНФЛІКТОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Наразі у сучасних ЗВО суттєво змінюється уявлення про характер взаємовідносин між учасниками навчально-виховного процесу. Стиль довіри, співтворчості, співпраці повинен стати провідною характеристикою відносин у процесі навчання. Різноманітним прошаркам сучасного суспільства та галузям виробництва потрібні спеціалісти, які вміють самостійно мислити, критично оцінювати різноманітні феномени, творчо діяти [3].